

KRIMINOLOGICKÉ SMĚRY A ŠKOLY II

ZS 2020

J. HOŘÁK

SOCIOLOGICKÝ POJEM KRIMINALITY

juristický x sociologický pojem kriminality

nullum crimen sine lege

Rechtsgut –právní statek

crimen naturale (delicta mala per se) – indexové zločiny

x delicta mere prohibita

„schlicht verbotene Taten“ – „conduct crimes“

Co zahrnuje sociologické pojetí navíc oproti juristickému?

pojem delikvence

sociálně patologické jevy

sociální deviace

POJEM SOCIÁLNÍ NORMY

- norma statistická
- norma kulturní, mediální atd.
- tzv. **funkční pojetí normality**
- *toleranční limit: míra snášenlivosti variability chování*

SOCIÁLNÍ DEVIACE

- 1) **opakovatelnost**
- 2) **hromadnost**, tzn. porušování se musí objevovat ve větších skupinách populace
- 3) **společenská závažnost**
- 4) **etiologická identita** - lze vypátrat objektivní příčiny a je možná **predikce**

SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY

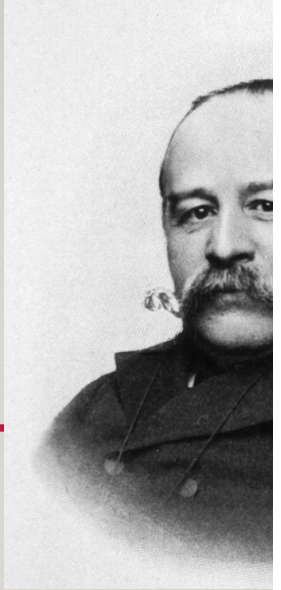
- vážněji poškozují nebo ohrožují hodnoty společnosti (= horší než pouhé deviace, ale ne nutně zločiny)
- kriminogenní
- Relativnost, *Zeitgeist*
- *kriminalizace i dekriminalizace*

VZTAH KRIMINOLOGIE A PRÁVA

- *„Law without criminology is blind- criminology without law is boundless“*
- **behavior of criminals x criminality of behavior**

SOCIOLOGICKÁ KRIMINOLOGIE

- funkcionalistické x konfliktualistické paradigma
- sociálně strukturální x interakcionistický přístup
- **Alexandre Lacassagne (1843-1924)**
- **lyonská škola (x škole italské)**
- *„Každá společnost má právě takové zločince, jaké si zaslouží“*
- vězení jako škola zločinu
- **Franz von Liszt (1851-1919)**
- *„Nejlepší kriminální politikou je sociální politika“*
- Marburgský program

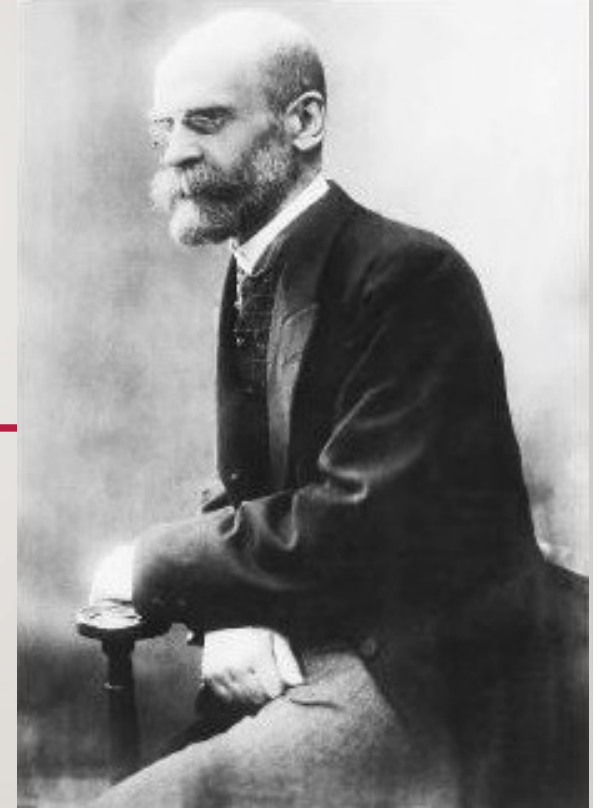

KLASIFIKACE SOCIOLOGICKÝCH SMĚRŮ

- 1) teorie anomie (Durkheim – Merton)
- 2) socializační teorie (sociálního učení, diferenciálních kontaktů atd.)
- 3) sociálně strukturální –environmentalistické teorie (Chicagská škola, teorie kulturního konfliktu)
- 4) teorie kontroly (reintegrativního zahanbení, kontrolní rovnováhy)
- 5) kritické a konfliktualistické teorie

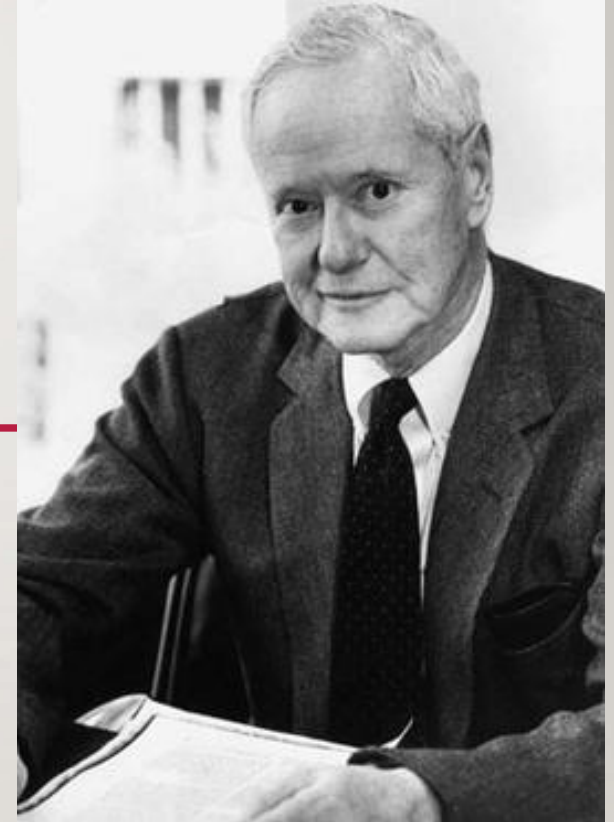
TEORIE ANOMIE

- **Émile Durkheim (1858- 1917)**
- otázka sociální koheze
- mechanická solidarita
- „*De la Division du Travail Social*“, 1893
- funkcionalistické chápání kriminality– utvrzování kolektivního vědomí
- **normální stav x stav anomie**
- *rozpad morálního konsenzu*

TEORIE INOVACE

- **Robert K. Merton** (1910-2003)
- americký sen, konzumní společnost
- „strain theory“:
- **cíle (štěstí, bohatství, úspěch) x legitimní (institucionalizované) prostředky**

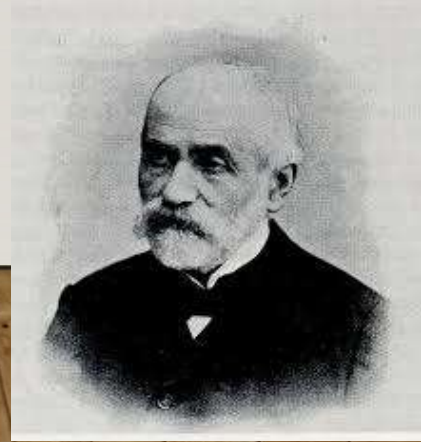

ZPŮSOBY ADAPTACE NA SOCIÁLNÍ TLAK (STRAIN)

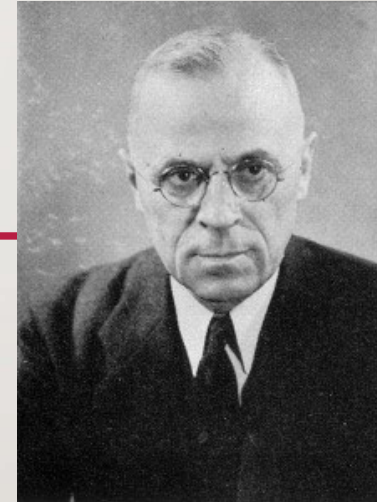
- A) konformismus
- B) ritualismus
- C) vzpoura
- D „odpadlictví“ - retreatism
- E) **INOVACE** – ZLOČIN
- V případě inovace, ritualismu, odpadlictví a vzpoury ztrácí subjekt víru buď jen v legitimní prostředky, jen v deklarované cíle, nebo v obojí.

TEORIE KONFLIKTU

- Kriminalitu chápe jako produkt sociální **nerovnosti**
- *Neexistuje jednotný společenský zájem*
- *Společnost je rozdělena na skupiny s nesouladnými zájmy*
- *Liší se mírou podílu bohatství a moci*
- *Neustálý proces společenských změn*
- *Moc určovat dovolené a kriminální mají jen některé skupiny – vnucují své normy ostatním ve svůj prospěch*
- Jeffrey Reiman: „Rich get Richer, the Poor get Prison“ (2002)
- Ludwig Gumplowicz (1838-1909)

SOCIALIZAČNÍ TEORIE

- **Edwin Sutherland (1883-1950)**
- **teorie diferenciálního sdružování**
- *differential association theory*
- **Člověk je predisponován sociální zkušeností**
- **diferenciální identifikace**
- **Teorie kriminální subkultury**
- tzv. milieupatie

ENVIRONMENTÁLNÍ KRIMINOLOGIE

- **Chicagská škola**
- 20. až 30. léta v USA
- urbanizace a industrializace
- *urban sociology*
- environmentální typologie deliktů
- **Robert Ezra Park (1864-1944)**
- **Ernest Watson Burgess (1886-1966)**
- fluktuace a anonymita
- **SOCIÁLNÍ DEZORGANIZACE**

